

Lokal nr 7. Hjuleberg, Falkenberg

Belägenhet: Lokalen ligger längs vägen mellan Abild och Sjönevad, ca 15 km ONO om Falkenberg. (N-S koord: 6318330, Ö-V koord: 1312180, H.ö.h: 50 m). Området är en frisk före detta jordbruksmark där översilning saknas. Vegetationstypen är bredbladigt gräs och ståndortsindex uttryckt för gran är H100=G32.

Tillgänglighet: Försöket nås lätt i och med att det ligger i direkt anslutning till ovan nämnda väg. Parkeringsmöjligheterna är däremot begränsade. Det finns någon liten plats längs vägen mittemot försöket.

Markägare: Hjulebergs Egendom AB

Trädslag: Vårtbjörk (*Betula pendula*). Det finns även enstaka hybridasp (*Populus tremula* × *P. tremuloides*).

Syfte: Klontest och avkommeprövning av plusträd av björk (Tabell 1) för urval av genetiskt bra träd till fröplantager och för fortsatt, långsiktig skogsträdsförädling.

Anläggning: Plantering utfördes 1990 med 1-åriga täckrotsplantor. Kloningen av plusträden har gjorts genom vävnadskulturt teknik där man utgår från vitala grenknoppar.

Försöksplan: Randomiserat blockförsök. Planteringsförbandet är 2×2 m. Areal: 0.7 ha.

Tabell 1. Odlingsmaterial och försöksdesign på Hjuleberglokalen

Försök	7a	7b	7c	7d	7e
Material, ursprung	Kloner från Finland och Lettland	Fröplantor. Korsningar mellan plusträd i Asarumsplantagen	Kloner från södra Sverige	Kloner från Tyskland, Polen och Holland	Fröplantor. Korsningar mellan plusträd i Asarumsplantagen
Design	21 olika kloner i 4 block med en planta per klon och block	11 olika sorter i 12 block med två plantor per sort och block	78 olika kloner i 5 block med en planta per klon och block	32 olika kloner i 5 block med en planta per klon och block	16 olika sorter i 12 block med två plantor per sort och block

Skötsel: Samtliga försök gallrades vintern 1999/00 (11 år), vilket var sent med tanke på det täta utgångsförbandet 2×2 m (2500 st ha⁻¹). En del träds kronor var då starkt upphissade och dessa har inte återhämtat sig sedan dess. Gallringen gjordes enligt följande:

- 7a och d: skötselmässig gallring där ca 35% av stammarna togs bort.
- 7c: Utgallring av ca 35 % av stamantalet av specifikt utvalda träd till en studie av fiberegenskaper, vilket gjorde det areella stamuttaget inoptimalt.
- 7b och e: Diagonallgallring (varannan diagonalrad togs bort, d.v.s. 50 % av stamantalet).

Dessutom har en okänd stark gallring gjorts 2003/04 (15 år) till dagens stamantal (se tabell 2).

Produktion: Produktionsdata för respektive försök framgår av tabell 2 nedan. Totala produktionen erhålls som summan av volymen på kvarstående och utgallrade träd. Det finns inga uppgifter om utgallrad volym, men här har en uppskattning gjorts utifrån antalet levande träd före första gallringen. Sannolikt är den utgallrade volymen underskattad.

Tabell 2. Beståndsdata över Hjulebergförsöket hösten 2006, dvs. vid 18 års ålder.

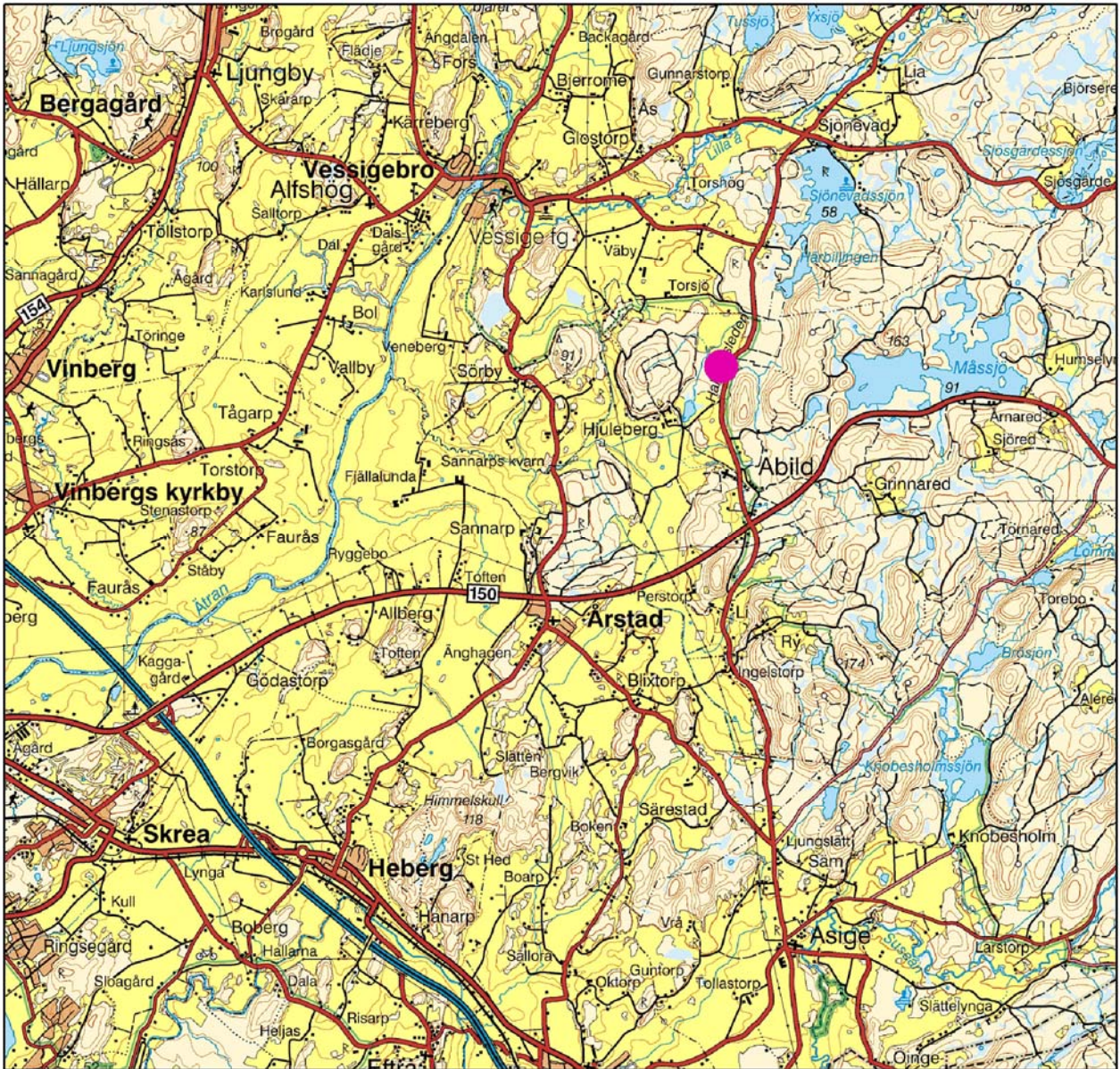
Försök	Material	Befintliga träd				Gallring	Tot prod.	
		Höjd m	Diameter cm	Stamantal st ha ⁻¹	Volym m ³ sk ha ⁻¹	Volymtillväxt m ³ sk ha ⁻¹ år ⁻¹	Volym m ³ sk ha ⁻¹ år ⁻¹	
7a	Finl, kloner	18	18	365	78	4.4	26.2	5.8
7b	Asarum1, fröpl	18	17	500	96	5.3	25.6	6.7
7c	Sve, kloner	17	15	620	94	5.2	42.1	7.5
7d	Tysk, kloner	17	16	644	101	5.6	20.8	6.8
7e	Asarum2, fröpl	17	16	589	95	5.3	27.5	6.8
Alla		17	16	575	94	5.2	32.2	7.0
Hybridasp		22	25					

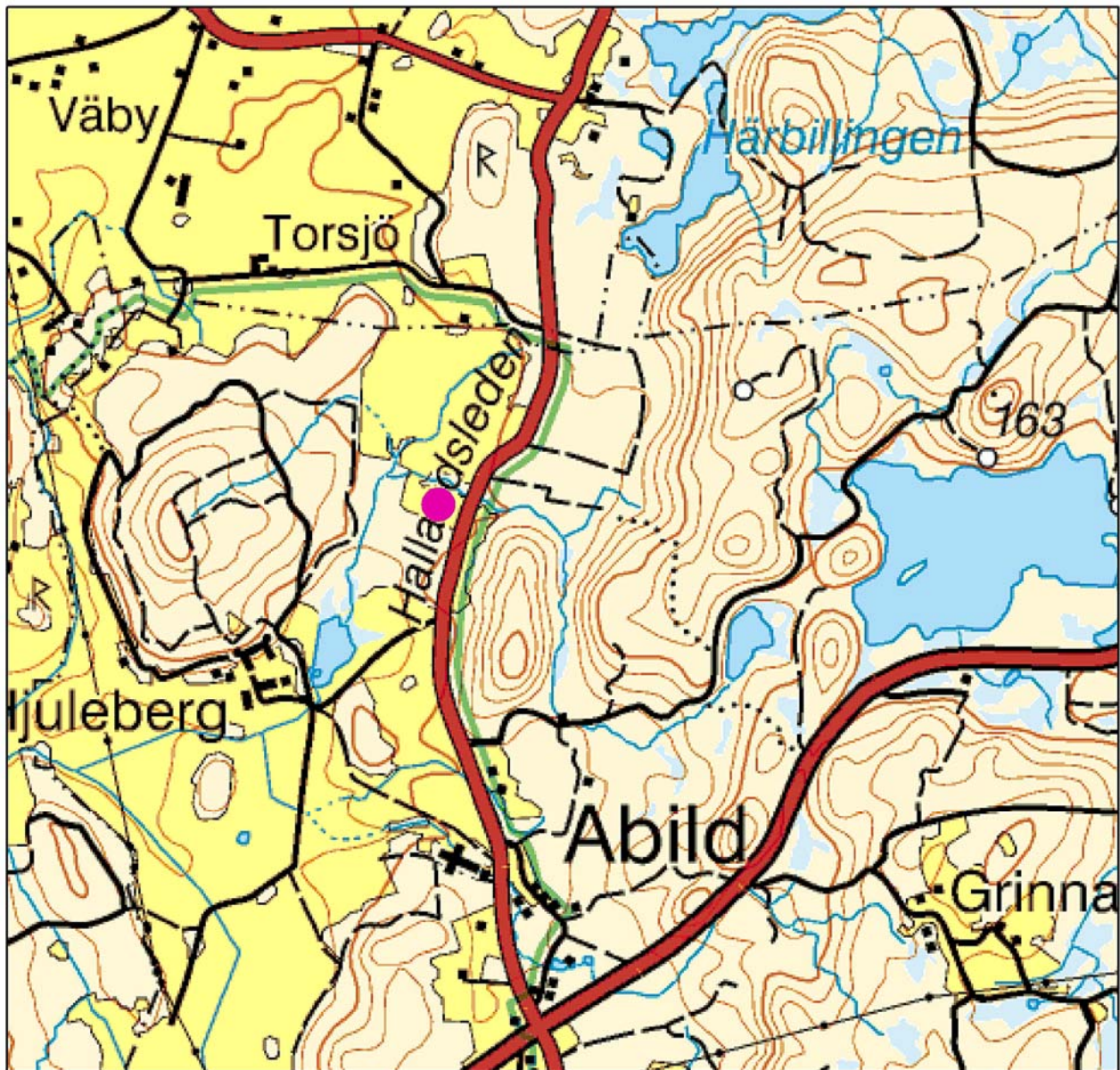
Slutsatser: Mot bakgrund av att totalåldern endast är 18 år (hösten 2006) har tillväxten för det enskilda trädet varit mycket bra. (medelhöjd = 17 m och diameter = 16 cm). Gallringarna har dock varit för starka (för få kvarvarande stammar per hektar), vilket innebär att markens produktionsförmåga inte utnyttjats fullt ut, med reducerad medelproduktion som följd. Önskvärt stamantal hade varit ca 800 st ha⁻¹ jämfört med de knappa 600 som återstår. På denna typ av mark bör björken kunna uppnå en medeltillväxt på ca 10 m³sk ha⁻¹ år⁻¹ efter ca 40 års tillväxt..

I södra Sverige kan björk syd- eller nordförflyttas ca två breddgrader (± 22 mil) från dess ursprungliga växtplats utan några synbara effekter på tillväxt, stamkvalitet eller överlevnad. Större förflyttningar är negativa och därför rekommenderas inte finsk björk söder om latitud 59.5°. Det finns dock finska (och tyska) björkar som har en tillväxtrytm som är anpassad till det sydsvenska klimatet, vilket vi kan se i försök 7a (och 7d). Trots att de finska björkarna förflyttats söderut ca 40 mil är det flera som växer bra.

Generellt sett är det stor skillnad mellan olika kloner (plusträd) både i tillväxt och i stamkvalitet oavsett ursprungsland. De svenska kloner som visat sig vara bra på samtliga testlokaler har valts ut till fröplantagen i Ekebo som producerar förädlad frö till skogsbruket i södra Sverige. I den fortsatta förädlingen kommer även de bästa finska och tyska klonerna att ingå.

Ett 20-tal hybridasp planterades samtidigt med björken i en lucka mellan försök 7b och 7d och har som väntat vuxit betydligt bättre än björken (se tabell 2). Medelvolymer per träd är nästan 3 gånger större än björkens. Den förväntade medelproduktionen för hybridasp på denna typ av mark är 20-25 m³sk ha⁻¹ år⁻¹ under 20 års omloppstid.

Försök nr 7, Hjuleberg

Björk

Parcellnummer finns angivet på aluminiumstolpe i
parcellens nedre vänstra hörn

